

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2021-1284

22.12.2021

Fremtind Livsforsikring AS (tidligere SpareBank 1 Forsikring AS, Liv)

Sykeforsikringer/barnekasko

Lamb-Shaffer syndrom – medfødt sykdom – symptomklausul - fal. § 13-5 annet ledd.

Forsikredes foreldre tegnet en barneforsikring for forsikrede da forsikrede var 1 år og 4 måneder. I journalen før tegning var det blant annet notert periodisk skjeling på høyre øye ved 6 måneders kontroll og at forsikrede ikke hadde begynt å gå eller krype ved 12 måneders kontroll. Videre ga fastlegen tre måneder før tegning uttrykk for at det ikke var noen mistanke om forsinket utvikling, men at det var ønskelig med vurdering/behandling av fysioterapeut. Etter tegningen hadde forsikrede motorisk, mental og språklig sen utvikling, og fikk fire år etter tegning diagnosen Lamb-Shaffer syndrom. Saken reiste spørsmål om selskapet kunne avslå krav om utbetaling under henvisning til symptomklausulen inntatt i forsikringsbeviset. Nemnda bemerket at selskapet kan ta forbehold om at det bare svarer for sykdom som har vist symptomer etter et bestemt tidspunkt. Det er ikke et krav om at sykdommen skal ha vist seg i løpet av karenstiden, men det er et krav om at det må foreligge symptomer som er forenlige med den aktuelle sykdommen. Vage eller generelle symptomer var ikke tilstrekkelig. Etter en konkret vurdering uttalte nemnda at symptomene i dette tilfellet var for vage og diffuse til at selskapet kunne benytte symptomklausulen. Forsikrede ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikredes foreldre (forsikringstaker) tegnet 22.9.14 en barneforsikring for forsikrede (f. 2013). Forsikrede var på dette tidspunktet 1 år og 4 måneder.

Det fremgår av journalen fra N. helsestasjon:

06.11.13 6 måneder

Øyne, syn|Res: Skjeler periodevis på hø. øye når han kikker nedover. God blikkontakt, ingen skjeling når han kikker frem. Ber mor om å følge med og ta kontakt ved manifest skjeling.

28.05.14 11-12 måneder

Utvikling, motorikk|Res: Pas er 1 år gammel, men har ikke begynt å gå eller krype. Ingen påfallende ved us i dag, anbefaler å ta kontakt med fastlege for videre henv. til fysioterapeut.

Øyne, syn|Res: Skjeler på hø. øye, men ikke bestandig.

Notat ... Foreldrene sier han kan snu seg fra rygg til mage. Faren snur han over på magen og da strekker han seg etter lekene og prøver å få beina litt bøyd under seg et par ganger. Han roterer i mageleie. Han kan sitte når de setter han opp, men kommer seg ikke i sittestilling selv. Jeg foreslår fysioterapeut, men sier til foreldrene at det kan evt leges si noe mere om. Foreldrene er ikke bekymret.

(...)

Fastlegen noterte 19.6.14:

Diagnoser:

(A99) Observasjon mistanke forsinket utvikling

(A05) Utilpasshet sittende stilling.

Pas har fine kurver på HS og psykomotorisk utvikling er normal. Ved us; Interessert i omgivelser, god blikkkontakt. Alle relevante tester upåfallende. V/T: Jeg har ingen mistanke om forsinket utvikling av barnet, men det er ønskelig med vurdering/behandling av fysioterapeut. Lege skal få tilbakemelding om det trengs videre henvisning av barnet til barnelege.

Ved N. helsestasjon er videre notert:

28.08.14 15 måneder

(...) Mor sier at etter forrige kontroll her så var de hos lege med han på S. De fikk henvisning til fysioterapeut, men de brukte den ikke. De er ikke bekymret for noe og mener han har sin egen rytme. (...)

Jeg foreslår at jeg kan snakke med helsestasjonen om kurvene og så kommer de tilbake om vel en måned for vekstmåling og vaksine.

03.09.14 Annen henvendelse

(...) UT snakker med lege V. om persentil kurvene til S. ... hun anbefaler en ny vekst måling før jul. Hvis han har lite fremgang i motorikken fram til neste vekst kontroll så sier V. at jeg kan oppfordre foreldrene til å benytte seg av fysio henvisningen de har fått tidligere i sommer.

I forbindelse med tegning av barneforsikring svarte forsikringstaker blant annet "Nei" på følgende spørsmål i helseerklæringen:

Har barnet, eller er det mistanke om at barnet har noen medfødte lidelser, misdannelser eller syndromer?

Har barnet blitt kontrollert eller behandlet for annen sykdom, skade eller tilstand?

Har barnet blitt henvist til, anbefalt, eller vært til samtaler, undersøkelser eller behandlinger som dere ikke kjenner resultatet av?

Avviker barnet fysisk eller psykisk på annen måte fra jevnaldrende barn, eller er det mistanke om forsinket utvikling?

Har du opplysninger om andre særlige forhold som du må forstå er viktig for selskapets vurdering av risikoen ved å forsikre barnet?

Forsikringen ble innvilget 23.9.14, og forsikringsbevis og vilkår ble sendt til forsikringstaker samme dag. Det foreligger ikke noen helseopplysninger for perioden 22.9.-22.12.14.

Fastlegen noterte 27.1.15:

Diagnoser:

(A99) Forsinket med å gå

(F95) Innoverskjeling

Han kommer sammen med begge sine foreldre. De tar opp en bekymring for at han ikke enda har begynt å gå. Fysioterapeut S. har vurdert (forsikrede) og har ikke funnet noe fysisk galt eller noe å bemerke. Han krabber og reiser seg greit opp til stående når han får støtte seg til noe. Ved us. på kontoret her i dag fremstår han fysisk frisk. Fin kontakt. Nysgjerrig og utforskende. Kryper rundt på kontoret og reiser seg helt greit opp og støtter seg mot stol. Setter seg også helt fint ned igjen. Foreldre har siden han var helt liten lagt merke til at han av og til skjeler på venstre øye. Dette bekreftes også nå i konsultasjonen der han skjeler innover med venstre øye innimellom.

Konklusjon: Jeg tror han er forsinket med å begynne å gå pga nedsatt syn og ettersom han ikke har vært til noe undersøkelse hos øyelege før så er det viktig å få undersøkt dette nærmere. Henviser han til øyepol. og ber om time hos øyelege eller ortoptist. Det bes om prioritet og time innen få uker da det er viktig å få avklart dette med syn i forhold til at han er snart 21 måneder og enda ikke begynt å gå.

Ved undersøkelse 7.4.15 ved øyepoliklinikken, UNN, ble det ikke påvist noe sikkert galt med øynene som kunne forklare sen motorisk utvikling.

I notat fra journalen ved N. helsestasjon av 16.4.15 heter det:

(...) Han har ikke noe muntlig språk. Foreldrene sier at han begynte å si pappa, se der og noen til, men så sluttet han helt. Foreldrene sier han forstår alt og at han har humor og latter og kan utfordre søskenene til å gjøre ting som er morsomt og le godt av det. Foreldrene sier at en av søskene heller ikke begynte å snakke før han var 2 år. (Forsikrede) gråter om han slår seg og kan også gråte hvis de tar fra han ting han ikke skal ha. Han liker også å kose på fanget. Vi snakker litt om oppfølging videre. Han skal på 2 års kontroll her over sommeren. Mor sier hun ikke orker noe reising fra den ene til den, andre og vil vente til over sommeren for å

se. Far sier han er åpen for å gjøre det som evt måtte trenge nå. De spør om jeg kan snakke med fastlege (R.) for evt å høre om han har noen tanker for evt henvisning eller oppfølging. (...)

Fastlegen noterte samme dag:

Helsesøster (B.) tar kontakt. Hun har hatt (forsikrede) og foreldre hos seg i dag og han har fått vaksine. De har også drøftet dette med hans forsinkede motoriske utvikling. Han kan nå slippe seg litt, men er fortsatt forsinket og går ikke selv noe særlig uten støtte. Det ble ikke avdekket noe nedsatt syn som forklaring. Han har heller ikke begynt å snakke, men virker å forstå det som sies. Det er heller ikke mistanke om nedsatt hørsel. (Helsesøster) sier mor ikke var så interessert i noe videre utredning, (T.)-turer nå foreløpig, men at far var mer der at en må gjøre det som vurderes nødvendig. Han får oppfølging av fysioterapeut (W.). Jeg foreslår at (fysioterapeuten) følger han opp videre på det motoriske og så ser en an til 2 års kontroll helsestasjon i august. Med mindre det skjer en klar fremgang i motorikk og språk til da så bør han nok henvises til barneavd./habilitering for videre utredning.

I notat 11.5.16 fra Inntaksteam vurderingsmøte, UNN, B.U., heter det:

(Forsikrede) er henvist med ønske om videre utredning etter beskrevet negativ utvikling siste månedene. Grundig utredet ved PPT (N.), med fornuftige tiltak igangsatt. Ser likevel liten framgang. Tas inn til 2 dagers kartlegging, psykolog, testtekniker, ass.lege. Viktig med samarbeid med PPT i denne saken.

I Poliklinisk epikrise 14.6.18 fra Medisinsk genetisk avdeling, UNN, fremgår blant annet at forsikrede hadde vært til genetisk utredning på grunn av generelt forsinket utvikling mentalt, motorisk og språklig. Han er nærsynt og skjeler, har en hodeomkrets på under 2,5 percentilen og det er angitt at han har noen særegne utseendetrekk.

Nevropsykologisk utredningsrapport 29.8.18, fra Avdeling for H. for barn og unge, UNN, har slik:

Vurdering og konklusjon

Hovedfunn fra utredning er at (forsikrede) har et samlet evnenivå på test og et funksjonsnivå i hverdagen som er betydelig under gjennomsnittet for sin aldersgruppe. Det vurderes som sannsynlig at han har en utviklingsforstyrrelse med et hjerneorganisk opphav som vil være til stede også i kommende år. Det vurderes som at kriteriene for diagnose **F70.0 Lett psykisk utviklingshemming** er innfridde.

...

Forsikrede fikk diagnosen Lamb-Schaffer syndrom 30.11.18. Forsikrede var da 5 ½ år.

Nav innvilget hjelpestønad 11.1.19.

Saken ble meldt til selskapet 17.1.19. I skademeldingen er opplyst om diagnosen "*Lamb Schaffer Syndrom*", og under punkt om forsikredes helsetilstand heter det: "*Påvist en meget sjelden kromosomfeil. Barnet har ikke verbalt språk, og har ekstra ressurser i barnehage*".

På spørsmål fra selskapet, svarte forsikredes fastlege 24.4.19 (svar i kursiv):

1. Når ble forsikrede første gang journalført ved kontoret?

(...) *Første journalnotat som foreligger i (forsikrede) sin egen journal er fra 19.06.14.*

2. Når oppsto symptomene første gang på Lamb Shaffer Syndrome?

Symptomene startet nok tidlig og allerede første leveår.

3. Når ble diagnosen stilt?

Diagnosen ble stilt desember -18, se vedlagt epikrise fra (m.) genetisk avd. (U.) 20.12.18.

4. Første konsultasjon for denne lidelsen, oppgi dato

Første gang symptomer ble tatt opp i time på legekontoret var 19.06.14. med bl.a. tegn til forsinket motorisk utvikling.

(...)

8. Kjenner dere til om forsikrede har hatt annen sykdom tidligere?

Han har ingen andre kjente sykdommer.

Selskapets rådgivende lege uttalte 19.6.19:

(...) Den periodiske skjelningen kan jeg forstå ikke ble nevnt i helseerklæringen mens at foreldrene hadde fått en henvisning til fysioterapeut, burde ha stått selv om foreldrene ikke var engstelige. I tillegg står det i notat fra helsesøster 3.9.14 "... Hvis han har lite fremgang i motorikken fram til neste vektkontroll så sier dr. (V.) at jeg (helsesøster) kan oppfordre foreldrene å benytte seg av fysio henvisningen de har fått tidligere i sommer ...". Dette viser vel at helsepersonellet var opptatt av om guttens utvikling var forsinket.

Og 28.6.19:

I retrospekt vil det være overveiende sannsynlig at den påviste sene utviklingen (sitte, krabbe, gå) ved 12 måneders alder i tillegg til skjelningen har vært starten på Lamb Schaffer syndrom, men de kan også ha vært innen normalvariasjonen. Dette er ekstra usikkert fordi FOs syndrom er så sjeldent. ... Det spesielle med FO er at han ikke har en delesjon (deler av kromosomet er borte) men en genmutasjon (en baseforandring på et gen) på genet SOX5. Dette genet ligger i det området som er borte hos de andre pasientene som har Lamb Schaffer syndrom. FOs genfeil er ikke beskrevet før og en genfeil tilfredsstiller ikke kriteriene for Q93. Guttens symptomer kunne tilfredsstille kriteriene i kodegruppe G, men hans sykdom er ikke plassert der, sannsynligvis fordi det på verdensbasis bare er publisert rundt 40 pasienter med dette syndromet og de aller fleste har en kromosomdelesjon, altså Q93 som mange andre liknende sykdommer. De har imidlertid delesjoner på helt andre kromosomer.

Den 25.9.19 uttalte han:

... Den første delen inneholder min vurdering av denne saken. Helt uavhengig av den sjeldne diagnosen som FO har fått, var det klart at han utviklet seg senere enn gjennomsnittet og etter hvert ble det så klart at man valgte å undersøke ham med genetiske metoder ... Dette er vanskelig fordi mange barn også er sene i sin utvikling, vil kunne "ta igjen det tapte" og ikke få problemer senere ...

Selskapet avsto erstatning med henvisning til symptomklausulen. I brev 5.7.19 heter det blant annet: "... vår rådgivende barnelege, som mener det er overveiende sannsynlig, altså mer enn 50 % sannsynlig, at den påviste sene motoriske utviklingen, i tillegg til skjelingen, har vært de første symptomene på Lamb Shaffer syndrom. Symptomene har dermed vist seg innen de tre første månedene etter at helseerklæringen ble signert".

Forsikringstaker påklaget avslaget 26.8.19. Selskapet opprettholdt sin avgjørelse 1.10.19, og etter ytterligere klage 23.10.19 i brev av 28.11.19.

Forsikringstaker har i det vesentlige anført at vilkårene for erstatning er oppfylt. Selskapet ville gjennom spørsmål i helseerklæringen kunne ha fått opplyst hvordan det stod til med forsikredes motoriske utvikling, om han hadde lært å gå etc., jf. pkt. 4 i brev fra fastlegen av 24.4.19, hvor det fremgikk at første gang symptomer ble tatt opp i time på legekontoret var 19.6.14, med bl.a. tegn til forsinket motorisk utvikling. Spørsmålene i helseerklæringen kunne således vært utformet slik at aktuelle symptomer var blitt fanget opp, selv om de den gangen ikke ble oppfattet som symptom på sykdom, jf. HR-2015-01232-A og fast praksis fra Finansklagenemnda siden juni 2000, f.eks. FSN-3518.

Selskapet kan ikke påberope seg symptomklausulen. Det er ikke anført brudd på opplysningsplikten eller at helseerklæringen har vært fylt ut feil eller mangelfullt. Avslaget baserer seg på det selskapet oppfatter som tidlige symptomer på syndromet som faktisk forelå *før* forsikringen ble tegnet. Lamb-Shaffer syndrom er en svært sjelden diagnose. Det finnes svært lite opplysninger om diagnosen, noe som gjør at det er vanskelig både å si noe om hva som er karakteristisk for diagnosen, hvordan den debuterer og på hvilken måte og hvordan den videre sykdomsutviklingen vil bli. Lege ved M. genetisk avdeling ved UNN ønsket ikke å besvare tilsvarende spørreskjema som fastlegen, da spørsmålene fremstod som lite relevante og egentlig umulig å svare på, da dette er svært komplekst og man har lite kunnskap om syndromet. Rådgivende leges uttalelser fremstår etter dette som standardisert, unyansert og basert på mangelfull informasjon om aktuelle diagnose. Subsidiært anføres at saken, med en så sjelden

diagnose er for dårlig utredet og at det bør innhentes en spesialisterklæring i saken før selskapet skal kunne ta en kvalifisert avgjørelse.

Selskapet har i det vesentlige anført at symptomklausulen kommer til anvendelse, slik at forsikrede ikke har krav på erstatning. Forsikredes syndrom faller utenfor dekningen ettersom et av underpunktene i sykdomsklausulen er "medfødt sykdom", jf. vilkårene pkt. 12 a). Ettersom *symptomene* forsikrede opplevde både før tegning og i karenstiden, senere viste seg å være Lamb-Shaffer syndrom, vil også siste del av sykdomsklausulen komme til anvendelse i denne saken. Dette underbygges med at symptomene startet tidlig i første leveår, og at første gang symptomer ble tatt opp i time på legekontoet var 19.6.14, med blant annet tegn til forsinket motorisk utvikling, jf. brev fra fastlegen 24.4.19. I tillegg står det i journal fra N. helsestasjon den 6.11.13 at "Skjeler periodevis på hø. øye når han kikker nedover", samt i journalnotat den 28.5.14 at "PAs er 1 år gammel, men har ikke begynt å gå eller kryppe", og at forsikrede skjeler på høyre øye. Det normale beviskravet er at et faktum skal legges til grunn dersom det er sannsynlighetsovervekt for dette, det vil si at det er mer enn 50 % sannsynlig. I denne saken har rådgivende lege uttalt at det vil være "*overveiende sannsynlig*" at *symptomene* før tegning ved 12 måneders alder var symptomer på Lamb-Shaffer syndrom. Hva gjelder spørsmålene i helseerklæringen vises det til at det er enighet om at symptomene var diffuse, og at selskapet derfor ikke har anført at det forelå brudd på opplysningsplikten eller at helseerklæringen var utfylt feil/mangelfull. Selskapet anser derfor ikke forsikringstakers anførsler vedrørende spørsmål i helseerklæringen som relevant i denne saken. Selskapet kan ikke med rimelighet forventes å utforme helseerklæringen på en annen måte for å fange opp symptomer som er nevnt i aktuelle sak, all den tid egenerklæringsskjemaet allerede inneholder spørsmål som skal fange opp uavklarte situasjoner. Selskapet har videre ingen plikt til å innhente spesialisterklæring, og ettersom saken allerede har vært forelagt rådgivende lege/barnelege, finner selskapet ikke grunnlag for å innhente en spesialisterklæring. I forlengelse av dette vises det til at det er forsikringstaker som må sannsynliggjøre sitt krav.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder selskapets anvendelse av en symptomklausul i en barneforsikring. I forsikringsvilkårene fremgår av pkt. 12 "Begrensninger i selskapets ansvar" bokstav a, at selskapet ikke svarer for: "Medfødt sykdom, legemsfeil, mén eller skade og/eller sykdom som har vist symptomer før det er gått 3 måneder etter at helseerklæringen er undertegnet." Tilsvarende forbehold fremgår av forsikringsbeviset.

Forsikringsavtaleloven § 13-5 annet ledd åpner for at et selskap ved sykeforsikring kan ta forbehold om at det bare svarer for sykdom som har vist symptomer etter et bestemt tidspunkt (karenstid). Det kreves ikke at sykdommen skal ha vist seg i løpet av karenstiden, men det kreves at det må foreligge symptomer som er forenlige med den aktuelle sykdommen. Vage eller generelle symptomer er imidlertid ikke tilstrekkelig for at selskapet skal kunne avslå erstatning på grunn av forbehold tatt med hjemmel i § 13-5.

Forbehold tatt med hjemmel i fal. § 13-5 annet ledd, må ses i sammenheng med opplysningsplikten ved tegningen av forsikringen, jf. Rt-2015-695 avsnitt 35. Der fremgår det at en avtale om "karenstid etter § 13-5 annet ledd første punktum ikke kan omfatte sykdom som før tegningen har vist slike symptomer at sykdommen med rimelighet kunne ha vært fanget opp ved spørsmål fra selskapet".

Lamb-Schaffer syndromet, som det viste seg at forsikrede har, er en medfødt sykdom.

Helseerklæringen ble utfylt 22.9.14. Selskapet har tatt forbehold for "medfødt sykdom ... som har vist symptomer før det er gått 3 måneder", det vil si at symptomer må ha vist seg før 22.12.14 for at selskapet skal kunne avslå med henvisning til forbeholdet.

Det foreligger ikke journalopplysninger fra perioden 22.9.-22.12.14, og de spørsmål saken da reiser er enten om forsikredes medfødte sykdom ville kunne ha blitt oppfanget om selskapet hadde utformet spørsmålene i helseerklæringen slik at det ville ha vært mulig for selskapene å se at det her kunne være et problem, alternativt om de symptomer som forelå før undertegningen av helseerklæringen og i karenstiden var så vage og generelle at de ikke ville kunne ha vært mulig å fange dem opp som symptomer på en sykdom.

Ved 6 måneders kontrollen, 6.11.13, noteres periodisk skjeling på høyre øye og ved 12 måneders kontrollen, 28.5.14, at barnet verken hadde begynt å gå eller krype. Foreldrene ble anbefalt å ta kontakt med fastlegen for henvisning til fysioterapi. Fastlegen uttaler i sin journal 19.6.14 at det ikke var grunnlag for mistanke om forsinket utvikling, men skrev henvisning til fysioterapi for vurdering/behandling. Henvisningen ikke ble benyttet. Helsestasjonen noterte 3.9.14, etter konferanse med lege, at man ville oppfordre foreldrene til å benytte henvisningen, dersom det ikke hadde skjedd noen utvikling i hans motorikk før neste kontroll.

Gitt at det senere er konstatert at forsikrede har Lamb-Schaffer syndromet, er det retroaktivt mulig å se forsikredes skjeling og sene motoriske utvikling som tidlige utslag av syndromet. Hans utvikling har ikke vært i samsvar med «normalkurvene» for spebarn, men samtidig er, slik selskapets rådgivende lege også fremhever, mange barn sene i sin utvikling under sitt første leveår. Samlet sett er nemnda kommet til at symptomene på sykdommen i dette tilfellet var for vage og diffuse til at selskapet kan benytte symptomklausulen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).